

Assessment of Medical Residents and Postgraduates Students' Satisfaction of Thesis Supervision in Iran University of Medical Sciences

Pourbairamian. G¹

Sotoudeh. F²

Ghasabi. M³

Mansouri. M⁴

*Sohrabi. Z⁵

1- Ph.D., Student in Medical Education, Center for Educational Research in Medical Sciences (CERMS), Medical Education Department, Faculty of Medicine, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

2- MSc Student in Medical Education, Center for Educational Research in Medical Sciences (CERMS), Medical Education Department, Faculty of Medicine, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

3- MSc Student in Medical Education, Center for Educational Research in Medical Sciences (CERMS), Medical Education Department, Faculty of Medicine, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

4- MSc Student in Medical Education Center for Educational Research in Medical Sciences (CERMS), Medical Education Department, Faculty of Medicine, Iran University of Medical Sciences, Iran, Tehran.

5- (*Corresponding Author) Ph.D., Medical Education, Associate Professor, Center for Educational Research in Medical Sciences (CERMS), Associated Professor, Medical Education Department, Faculty of Medicine, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
Email: sohrabi.z@iums.ac.ir

Abstracts

Introduction: The thesis is one of the most important parts of the teaching of medical students and postgraduate student's education. Thesis supervision is creating a learning agreement between students and supervisors and clarifying the roles of students and supervisors.

Objective: The success of students in acquiring research experience is one of the main goals of the thesis, and students' satisfaction assessment is one of the most important challenges of that. So, this study was conducted to determine the satisfaction of postgraduate students and Residents of Iran University of Medical Sciences from directing and supervising theses.

Materials and Methods: In this descriptive-cross sectional study, 250 Medical Residents and Postgraduates Students from different steps of thesis conducting were questioned. Data gathering instrument was the PREQ standard questionnaire that its validity and reliability was confirmed. The data was analysed with use of SPSS21. The questionnaire examined six domains of the thesis. Kruskal-Wallis test for data analysis and Mann-Whitney test for comparing of means differences was used.

Results: In this study, 56.5% of postgraduates and 63.8% of medical residents expressed their satisfaction from the thesis supervision. There was no significant difference between the mean satisfaction scores in all domains in both groups. Supervisor professor, development of research skills, and thesis test earned the most satisfaction score; and providing conditions and fields of thinking growth, infrastructure and facilities domains acquired the lowest satisfaction score.

Discussion and Conclusion: Findings showed the satisfaction level of both groups was relatively desirable. As regard that Significance difference was observed between proposal confirming, providing conditions and fields of thinking growth, development of research skills and clarifying of criteria, and goals with students' satisfaction, attention is needed to increase the skills and enhance the ability of students to conduct independent research, in the early years of postgraduate education.

Keywords: Postgraduate Students, Resident, Satisfaction, Thesis Supervision.

مقایسه رضایتمندی دستیاران پزشکی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی ایران از فرآیند سرپرستی پایان نامه

قدیر پوربایرامیان^۱، فاطمه ستوده^۲، مهدی قصابی^۳، محمود منصوری^۴، زهره سهرابی^۵

چکیده

مقدمه: پایان نامه از مهم ترین بخش های آموزش دانشجویان پزشکی و تحصیلات تکمیلی می باشد. سرپرستی پایان نامه، ایجاد قرارداد یادگیری بین دانشجویان و اساتید راهنما و شفاف سازی نقش های دانشجویان و سرپرستان می باشد. موفقیت دانشجویان در کسب تجربه پژوهشی، از اصلی ترین اهداف پایان نامه و ارزیابی رضایتمندی دانشجویان، از مهم ترین چالش های آن می باشد.

هدف: این پژوهش با هدف تعیین رضایتمندی دستیاران و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی ایران از نحوه هدایت و سرپرستی پایان نامه ها انجام گرفت.

مواد و روش ها: در این مطالعه توصیفی- مقطعی، ۲۵۰ نفر از دستیاران و دانشجویان تحصیلات تکمیلی از مراحل مختلف انجام پایان نامه مورد پرسش قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه استاندارد PREQ بود که روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته بود. پرسشنامه شش حیطه پایان نامه را مورد سؤال قرار می داد. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ بررسی شد. جهت آنالیز داده ها، آزمون کروسکال-والیس و جهت مقایسه اختلاف میانگین ها آزمون مان-ویتنی به کار گرفته شد. **یافته ها:** در این مطالعه، ۵۶/۵ درصد دانشجویان تحصیلات تکمیلی و ۶۳/۸ درصد دستیاران پزشکی، رضایتمندی خود را از سرپرستی پایان نامه بیان کردند. بین میانگین نمرات رضایتمندی در کلیه حیطه ها در هر دو گروه، اختلاف معناداری مشاهده نشد. استاد راهنما، توسعه مهارت های پژوهشی و آزمون پایان نامه، بیشترین امتیاز رضایتمندی و حیطه های ارائه شرایط و زمینه های رشد فکری و زیر ساخت ها و امکانات، کمترین میزان را به خود اختصاص دادند. **بحث و نتیجه گیری:** یافته ها نشان داد که میزان رضایت هر دو گروه، از فرآیند سرپرستی پایان نامه، نسبتاً مطلوب بود. با توجه به اینکه بین ابعاد تصویب پروپوزال، ارائه شرایط و زمینه های رشد فکری، گسترش مهارت ها و شفاف سازی معیارها و اهداف با میزان رضایتمندی دانشجویان، تفاوت معنی داری مشاهده شد، توجه بیشتر در سال های اولیه تحصیلات تکمیلی، به افزایش مهارت ها و ارتقاء توانایی دانشجویان در انجام تحقیقات مستقل، ضروری به نظر می رسد. **کلمات کلیدی:** دانشجویان تحصیلات تکمیلی، دستیاران پزشکی، رضایتمندی، سرپرستی پایان نامه.

مجله علوم مراقبتی نظامی ■ سال ششم ■ شماره ۲ ■ تابستان ۱۳۹۸ ■ شماره مسلسل ۲۰ ■ صفحات ۱۴۸-۱۵۷
تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۲/۲
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۲/۷
تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۸/۲۵

مقدمه

نمود خود را در واحد پایان نامه نمایان ساخته و دانشجویان با انتخاب این واحد، قدرت ابتکار، اعتماد به نفس و پشتکار خود را با روح جستجوگر خویش در هم آمیخته و حاصل آن را در قالب

پرداختن به پژوهش یکی از مهم ترین وظایف دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی می باشد (۱). پژوهش در حیطه دانشجویی، اصلی ترین

- ۱- دانشجوی دکتری آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
- ۲- دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی، تهران، ایران.
- ۳- دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، دانشکده پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
- ۴- دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
- ۵- دکترای آموزش پزشکی، دانشیار، مرکز تحقیقات آموزش علوم پزشکی، گروه آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران (*نویسنده مسئول).

دسترسی به استاد اختصاص داده شده بود (۱۴، ۱۵).
 فورد لوید (Ford Lloyd)، در بررسی تجربه‌های پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در دانشگاه بیرمنگام (University of Birmingham)، نشان داد که دانشجویان بیشترین رضایت را از استادان راهنما و مهارت‌های پژوهشی و کمترین رضایت را، از جنبه‌های زیر ساخت و امکانات، ارائه شرایط و زمینه‌های رشد فکری، شفاف‌سازی معیارها و هدف‌ها را داشته‌اند (۱۶، ۱۷).
 گزارش نهایی آکادمی آموزش عالی انگلستان نیز حاکی از آن است که پاسخ‌دهندگان، عامل سرپرستی پژوهش را مهم‌ترین عامل در موفقیت برنامه‌های پژوهشی خود عنوان کرده‌اند (۱۸).
 در ایران نیز، تاکنون پژوهش‌هایی در این خصوص انجام شده که بیشتر در سطح پایان‌نامه‌های دوره‌های کارشناسی ارشد بوده است (۱۹، ۲۰). این پژوهش‌ها معمولاً از جامعیت کافی برخوردار نبوده و دارای نقاط ضعف اساسی بوده‌اند؛ از جمله عدم استفاده از پرسش‌نامه‌های استاندارد مانند پرسشنامه Postgraduate Research Experience Questionnaire (PREQ) است (۲۱-۲۳). برای نمونه اسماعیل و همکاران در بررسی خود با عنوان، بهبود و توسعه پژوهشی تحصیلات تکمیلی و استادان راهنما، نشان دادند که دانشجویان، زیر ساخت‌ها و امکانات دانشکده، ارائه شرایط و زمینه‌های رشد فکری و استاد راهنما را به عنوان عامل‌های مؤثر در پیشرفت روند بررسی، یادآور شده‌اند (۱۶).

لذا، آشنایی با نحوه سرپرستی پایان‌نامه‌ها و مقایسه میزان رضایت‌مندی دستیاران پزشکی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی از نحوه سرپرستی پایان‌نامه‌ها، می‌تواند منجر به توسعه مهارت‌های آموزشی و پژوهشی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها شود. سرپرستی پایان‌نامه، یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در فرآیند انجام پایان‌نامه می‌باشد که ارزیابی نظرات دانشجویان و شناسایی موارد مربوط به نارضایتی آن‌ها در خصوص کیفیت سرپرستی پایان‌نامه، نقش به‌سزایی در ارتقای کیفیت تحقیق دانشجویی خواهد داشت.

از سویی دیگر از آنجا که در حوزه بهداشت و درمان، فعالیت‌ها به صورت گروهی و تیمی انجام می‌شود، بنابراین، یک ارتباط تنگاتنگ و پیوسته میان دستیاران پزشکی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی وجود دارد که نشان‌دهنده اهمیت رشته‌های تحصیلات

پایان‌نامه ارائه می‌دهند (۲). این اثر در واقع، عصاره و چکیده فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی آن‌ها محسوب می‌شود. پایان‌نامه به معنای تأیید پایانی کار تحصیلی یک دانشجو است و نشان‌دهنده فعالیت‌های منسجم او به حساب می‌آید که با راهنمایی استاد راهنما و استادان مشاور، آن را به پایان می‌رساند (۳).

با وجود مزایای فراوان پایان‌نامه‌ها، این واحد درسی دارای معایب و مشکلاتی از جمله دانش ضعیف اساتید در مورد اصول و روش‌های تحقیق، فقدان وقت کافی برای راهنمایی دانشجویان، فقدان تسهیلات سازمانی و نگارش مطلوب پایان‌نامه‌ها می‌باشد (۴، ۵)؛ بنابراین موفقیت آن کاملاً وابسته به کیفیت علمی، همکاری سازمانی، دسترسی به اساتید راهنمای مجرب و راهنمایی و روند اجرایی مناسب است. پایان‌نامه، بخشی از آموزش کلیه دانشجویان و بخصوص دانشجویان پزشکی می‌باشد، لذا، در صورتی که به خوبی انجام نشود قسمتی از برنامه درسی دانشجویان اجرا نشده و مهم‌ترین توانمندی‌های آن‌ها که مهارت انجام پژوهش است، به آن‌ها آموزش داده نخواهد شد. ارائه پایان‌نامه‌های با کیفیت پایین، منجر به عدم استفاده از آن‌ها در کارهای اجرایی شده، دانشجو مهارت کافی برای انجام طرح‌های پژوهشی را کسب ننموده و نسبت به انجام پژوهش، بی‌انگیزه خواهد شد.

استاد راهنما به عنوان یک پشتیبان و راهنمای دانشجویان است که ضمن ایجاد یک رابطه عاطفی می‌بایست نسبت به ایجاد روحیه‌ی نشاط، امید به آینده، خودباوری در دانشجو، نقش حمایتی خود را به بهترین نحو ایفا نموده و در ضمن از ایجاد وابستگی خودداری کند (۶). سرپرستی پایان‌نامه (استاد راهنما)، مهم‌ترین روش برای ایجاد یک قرارداد یادگیری بین دانشجویان و اساتید راهنما، ایجاد اهداف پژوهشی روشن برای یک نیم سال و شفاف‌سازی نقش‌های دانشجویان و سرپرستان می‌باشد (۷).

پژوهش‌هایی در ارتباط با این موضوع در دانشگاه‌های عربستان، نروژ، هنگ‌کنگ، نیجریه، استرالیا و انگلستان (۸-۱۳) انجام شده است. برای مثال در تحقیقات انجام شده توسط مک آلیس (McAlees)، ولش (Welsh)، مابروک (Mabrouk) و پیترز (Peters)، دانشجویان از بین لیستی از ویژگی‌ها برای استاد راهنمای ایده‌آل، به این چهار مورد، بالاترین امتیاز را دادند: توان علمی، راهنمایی خوب، ایجاد انگیزه در دانشجو و دسترس بودن که بیشترین امتیاز، به

نموده است. بهزادی عامل‌ها و متغیرهایی که متناسب با هنجارها و مقوله‌های مطرح در ایران نبوده، به نحو مناسب آن را مورد هنجاریابی قرار داده و در پرسش‌نامه PREQ، تغییراتی ایجاد کرده و مواردی از سایر ابزارها بدن افزوده تا پرسش‌نامه طراحی شده متناسب با شرایط تحصیلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی ایران باشد و بتواند جنبه‌های مختلف تجربه پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی را تحت پوشش قرار دهد (۲۴).

در یک تقسیم بندی کلی، مجموعه سؤالات پرسش‌نامه به چهار بخش تقسیم می‌شود:

۱. اطلاعات جمعیت شناختی پاسخ دهندگان که شامل: جنس، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، سابقه نگارش مقاله یا چاپ آن در ژورنال‌های معتبر علمی، گذراندن کلاس روش تحقیق و ارائه مقاله علمی در سمینارهای علمی است.
۲. اطلاعات کلی پیرامون پایان نامه دانشجویان
۳. عوامل تبیین کننده تجربه پژوهشی دانشجویان که به روش چهاردرجه‌ای لیکرت طراحی شده است. این پرسش‌نامه به طور استاندارد، شش حیطه را مورد بررسی قرار می‌دهد: تصویب طرح مقدماتی، سرپرستی پایان‌نامه، زیرساخت‌ها و امکانات دانشگاه، توسعه مهارت‌ها، اهداف و انتظارات و آزمون پایان‌نامه.
۴. مشکلات پژوهشی دانشجویان در کسب تجربه پژوهشی مناسب

در تمامی متغیرهای پرسشنامه از مقیاس لیکرت استفاده شده است.

این پرسش‌نامه در دانشگاه مشهد مورد روایی و پایایی ($\alpha=0/975$) قرار گرفته است اما مجدداً در دانشگاه علوم پزشکی ایران نیز، روایی و پایایی پرسش‌نامه تعیین گردید.

به منظور تعیین روایی پرسش‌نامه تهیه شده، ابتدا از اعتبار روایی محتوا (CVR: Content Validity Ratio) استفاده شد. پرسش‌نامه بین ۱۲ نفر از اعضای هیئت علمی گروه آموزش پزشکی و همچنین تعدادی از اعضای هیئت علمی گروه بهداشت و پزشکی اجتماعی که سابقه در امر پژوهش و هدایت پایان‌نامه‌های مقاطع مختلف را بر عهده داشتند و در امر پژوهش نیز مشارکت داشتند، توزیع گردید. پس از مشخص شدن نظرات متخصصین نسبت روایی محتوایی هر سؤال تعیین شد. بر اساس جدول لاوشه، با توجه به

تکمیلی در دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌باشد. دلیل مقایسه رضایت‌مندی دستیاران و دانشجویان تحصیلات تکمیلی، در حقیقت بررسی میزان تأثیر سطح تحصیلات با میزان رضایت‌مندی و کیفیت پایان‌نامه‌ها می‌باشد، لذا، تحقیق حاضر با هدف مقایسه رضایت‌مندی دستیاران و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی ایران از فرآیند سرپرستی پایان‌نامه طراحی گردید.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر یک پژوهش توصیفی - مقایسه‌ای است. جامعه آماری در این پژوهش شامل دستیاران پزشکی (۶۴۰ نفر) و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی ایران (۳۵۸ نفر) که در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ بوده که طرح مقدماتی پایان‌نامه (پروپوزال) آن‌ها در شورای آموزشی دانشکده به تصویب رسیده و در حال انجام امور مربوط به پایان‌نامه خود بوده و یا از پایان‌نامه خود دفاع کرده بودند ($N=998$).

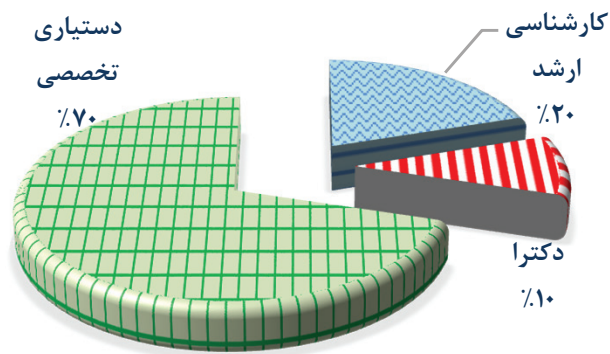
ابتدا با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه کلی به دست آورده شد ($n=278$). سپس حجم نمونه موردی برای هر گروه محاسبه شد. نمونه‌گیری متناسب با حجم نمونه انتخاب شد. ابتدا تعداد پرسشنامه‌های لازم برای هر دانشکده (پزشکی، پیراپزشکی، پرستاری و مامایی، بهداشت و مدیریت و اطلاع‌رسانی) که بر حسب درصد از کل جامعه به دست آمده بود، محاسبه شد و سپس حجم نمونه به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده به دست آمد ($n=278$). از پرسش‌نامه‌هایی که برای کل حجم نمونه توزیع شد تعداد ۲۵۰ مورد پاسخ داده شد. از این تعداد ۱۷۶ نفر دستیاران، ۲۴ نفر در مقطع دکترا و ۵۰ نفر در مقطع کارشناسی ارشد بودند.

ابزار اصلی مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه PREQ (Postgraduate Research Experience Questionnaire) است که توسط انجمن فارغ التحصیلان استرالیا و انجمن تحقیقات آموزشی استرالیا تهیه و تدوین شده است و در دانشگاه‌های مختلف جهان با چندین مورد تغییر و اصلاح صورت گرفته (برابر با شرایط خودشان)، برای سنجش سرپرستی پایان‌نامه مورد استفاده قرار گرفته است. این پرسش‌نامه توسط حسن بهزادی در دانشگاه فردوسی مشهد هنجارسازی شده و در پایان‌نامه از آن استفاده

درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار و برای پرسش‌های پژوهش از آزمون‌های آماری استنباطی پارامتریک و ناپارامتریک استفاده شده است. پرسشنامه‌ها به صورت حضوری توزیع و برای افرادی که امکان تکمیل پرسشنامه به صورت حضوری وجود نداشت پرسشنامه‌ها به صورت الکترونیکی توزیع و جمع‌آوری شدند.

یافته‌ها

با توجه به اهداف پژوهش، یافته‌های زیر به دست آمد: بر اساس نمودار شماره ۱، ۷۰/۴ درصد آزمودنی‌ها در مقطع دستیاران و بقیه در مقطع کارشناسی ارشد و دکترا بودند. همچنین همان‌گونه که در جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود،

نمودار ۱- توزیع فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک مقطع تحصیلی

جدول ۱- توزیع آزمودنی‌ها بر اساس انتخاب موضوع پایان نامه

موضوع	تعداد	درصد	چگونگی انتخاب موضوع
خودم	۲۴	۳۲/۴	تحصیلات تکمیلی
گروه آموزشی	۳	۴/۱	
استاد راهنما	۲۱	۲۸/۴	
افراد دیگری	۲	۲/۷	
بین من و استاد راهنما	۲۴	۳۲/۴	دستیاران پزشکی
جمع	۷۴	۱۰۰	
خودم	۲۶	۱۴/۸	
گروه آموزشی	۲۳	۱۳/۱	
استاد راهنما	۱۰۱	۵۷/۴	
افراد دیگری	۷	۴	
بین من و استاد راهنما	۱۹	۱۰/۸	
جمع	۱۷۶	۱۰۰	

اینکه ۱۲ نفر متخصص نظرات خود را راجع به پرسش‌نامه اعلام کردند، شاخص قضاوت در مورد هر سؤال ۰/۵۶ در نظر گرفته شد. با توجه به امتیاز نتایج به دست آمده از اعتبار محتوا، نشان داد که پرسش‌نامه تا حدود بسیاری مطابق با فرضیه‌های پژوهش بوده است و در برخی موارد نقطه نظرات اساتید مورد توجه قرار گرفته و اصلاحات لازم صورت گرفت. با توجه به نظر اساتید مشاور و راهنما و همچنین نظرات متخصصین در خصوص روایی صوری، تغییرات لازم در بعضی سؤالات اعمال شد. در نهایت از مجموع ۵۹ سؤال پرسش‌نامه، ۳ سؤال حذف و ۱۳ سؤال پرسش‌نامه، اصلاح و پذیرفته شدند (تعداد کل سؤالات پرسش‌نامه ۵۶ مورد شد).

شاخص روایی محتوایی (CVI: Content Validity Index) نشان دهنده جامعیت قضاوت‌های مربوط به روایی یا قابلیت اجرای مدل آزمون یا ابزار نهایی می‌باشد. هر چه مقدار روایی محتوایی نهایی بالاتر باشد مقدار CVI به عدد ۰/۹۹ نزدیک‌تر می‌شود. بررسی CVI بر اساس شاخص روایی محتوایی والتس و باسل اجرا شد. بر اساس نتایج حاصل، اساتید اعلام کردند که اکثر سؤالات CVI مورد قبول دارند. سؤالاتی که CVI کمتر از حد انتظار (۰/۷۰) داشتند اصلاح و سپس پذیرش شدند. به این ترتیب در این پژوهش شاخص روایی محتوایی (CVI) ۰/۷۶ و نسبت روایی محتوایی (CVR) ۰/۵۷ به دست آمد. علاوه بر آن در پژوهش حاضر جهت تعیین پایایی، ضریب آلفای کرونباخ مورد استفاده قرار گرفت به این ترتیب که پرسشنامه توسط ۱۵ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی که به روش تصادفی انتخاب شده بودند تکمیل گردید. ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۷ به دست آمد.

در این تحقیق برای سنجش رضایت‌مندی از سرپرستی پایان‌نامه از یک شاخص‌سازی ترکیبی دربردارنده ۴۵ شاخص در هفت حیطه، فرآیند تصویب پروپوزال (چهار شاخص)، استاد راهنما (هفت شاخص)، زیر ساخت و امکانات دانشگاه (هشت شاخص)، ارائه شرایط و زمینه‌های رشد فکری (چهار شاخص)، گسترش مهارت‌های پژوهشی (یازده شاخص)، شفاف‌سازی معیارها و اهداف (چهار شاخص) و آزمون پایان‌نامه (هفت شاخص) استفاده شد.

در نهایت تعداد ۲۵۰ پرسش‌نامه تکمیل و جمع‌آوری شد. داده‌های گردآوری شده در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ ذخیره شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌های این پژوهش، از آمار توصیفی فراوانی،

عوامل مشکلات پژوهش با سطح رضایت‌مندی، ارتباط معکوس و معنی‌دار وجود دارد. علاوه بر آن در جدول شماره ۳ رضایت‌مندی کلی در دو گروه دستیاران پزشکی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی، مقایسه شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌ها نشان داد که رضایت‌مندی کلی دانشجویان تحصیلات تکمیلی از فرآیند سرپرستی پایان‌نامه ۵/۵۶ درصد و در مقایسه، دستیاران، ۸/۶۳ درصد بوده است. همچنین بین میانگین نمرات رضایت‌مندی در کلیه حیطه‌ها به جزء آزمون پایان‌نامه، در آزمودنی‌هایی که از پایان‌نامه خود دفاع نکرده‌اند، در دو گروه دستیاران و تحصیلات تکمیلی ارتباط معناداری مشاهده نشد ($P=0/24$). از سوی دیگر، بین میانگین نمرات رضایت‌مندی کلی در آزمودنی‌هایی که از پایان‌نامه خود دفاع کرده بودند نیز، اختلاف معناداری مشاهده نشد ($P=0/656$). بیش‌ترین رضایت‌مندی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی، مربوط به توسعه مهارت‌های پژوهشی و استاد راهنما (به ترتیب ۶/۹۰ درصد و ۲/۷۰ درصد) بوده است، در حالی که دستیاران به ترتیب از استاد راهنما

۵۷ درصد از دستیاران پزشکی، انتخاب موضوع پایان‌نامه‌هایشان توسط استاد راهنما بوده است، این در حالی است که ۴/۳۲ درصد از دانشجویان تحصیلات تکمیلی، موضوع پایان‌نامه را خود انتخاب کرده و ۴/۳۲ درصد دیگر نیز بین خود و استاد راهنما، موضوع را انتخاب کرده‌اند.

برای تعیین همبستگی بین ابعاد، به دلیل نرمال نبودن توزیع برخی از ابعاد، از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شد؛ که نتایج آن در جدول شماره ۲ آورده شده است.

با توجه به جدول شماره ۲، ملاحظه می‌شود که بین تمام عامل‌های تعیین‌کننده رضایت‌مندی سرپرستی پایان‌نامه به جزء متغیر «آزمون پایان‌نامه» با «متغیرهای زیر ساخت‌ها و امکانات دانشگاه و گسترش مهارت‌ها» رابطه معناداری وجود دارد. همچنین می‌توان نتیجه گرفت که بیشترین میزان همبستگی (۰/۶۱) بین متغیر «استاد راهنما و فرآیند تصویب طرح مقدماتی» می‌باشد و کمترین میزان همبستگی بین متغیر «گسترش مهارت‌ها و فرآیند تصویب طرح مقدماتی» می‌باشد. از سوی دیگر بین تمامی عامل‌ها به جزء عامل مشکلات پژوهشی ارتباط مستقیم وجود دارد و این به آن معنا است که افزایش میزان رضایت از یکی از عامل‌ها، سبب افزایش سطح رضایت سایر عوامل می‌شود. همچنین بین تمامی

جدول ۲- نتایج آزمون همبستگی بین ابعاد

فرآیند تصویب طرح مقدماتی پایان‌نامه	استاد راهنما	زیرساخت‌ها و امکانات دانشگاه	ارائه شرایط و زمینه‌های رشد فکری	گسترش مهارت‌ها	شفاف‌سازی معیارها و اهداف	دفاع پایان‌نامه	آزمون پایان‌نامه
فرآیند تصویب طرح مقدماتی پایان‌نامه							
استاد راهنما	۰/۶۱						
زیرساخت‌ها و امکانات دانشگاه	۰/۴۱	۰/۲۷					
ارائه شرایط و زمینه‌های رشد فکری	۰/۵	۰/۴۶	۰/۵۹				
گسترش مهارت‌ها	۰/۳	۰/۲۵	۰/۳۶	۰/۴			
شفاف‌سازی معیارها و اهداف	۰/۳۹	۰/۲۶	۰/۴۴	۰/۵۵	۰/۴		
دفاع پایان‌نامه	۰/۴۹	۰/۶	۰/۱۲	۰/۵۲	۰/۳۳	۰/۳۹	
آزمون پایان‌نامه	-۰/۳	-۰/۴۵	-۰/۲۲	-۰/۳۱	-۰/۲۱	-۰/۲۳	-۰/۴۱

جدول ۳- رضایتمندی کلی از فرآیند سرپرستی پایان‌نامه

دستیاران تخصصی (تعداد آزمودنی‌ها n=۱۷۶)		تحصیلات تکمیلی (تعداد آزمودنی‌ها n=۷۴)		مخالف		موافق		
تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۵۱	۲۹	۱۲۵	۷۱/۱	۳۵	۴۷/۳	۳۹	۵۲/۷	۱- میزان رضایتمندی کلی از بعد تصویب طرح مقدماتی؟
۳۲	۱۵/۹	۱۴۸	۸۴/۱	۲۲	۲۹/۸	۵۲	۷۰/۲	۲- میزان رضایتمندی کلی از بعد استاد راهنما؟
۱۰۰	۵۶/۹	۷۶	۴۳/۲	۴۴	۵۸/۱	۳۱	۴۱/۹	۳- میزان رضایتمندی کلی از بعد زیرساخت‌های دانشگاه؟
۸۰	۴۵/۴	۹۶	۵۴/۶	۵۳	۷۱/۶	۲۱	۲۸/۴	۴- میزان رضایتمندی کلی از بعد شرایط و زمینه‌های رشد فکری؟
۷۰	۳۹/۷	۱۰۶	۶۰/۲	۷	۹/۵	۶۷	۹۰/۶	۵- میزان رضایتمندی کلی از بعد گسترش مهارت‌ها؟
۵۶	۳۱/۸	۱۲۰	۶۸/۲	۳۴	۴۶	۴۰	۵۴	۶- میزان رضایتمندی کلی از بعد شفاف‌سازی معیارها و اهداف؟
۶	۱۹/۳	۲۵	۸۰/۷	۶	۳۵/۳	۱۱	۶۴/۷	۷- میزان رضایتمندی کلی از بعد آزمون پایان‌نامه؟
۳۹۵	۳۶/۲	۶۹۶	۶۳/۸	۲۰۱	۴۳/۵	۲۶۱	۵۶/۵	رضایتمندی کلی

نارسایی‌هایی رو به رو بوده‌اند. ولی در نگاه کلی می‌توان دریافت که دستیاران در مقایسه با دانشجویان تحصیلات تکمیلی در کلیه حیطه‌ها، از رضایت بیشتری برخوردار بوده و مهم‌ترین جنبه‌های مثبت اشاره شده توسط کل دانشجویان، توسط دستیاران پزشکی بوده است. نتایج این مطالعه با تحقیقات دانشگاه جیمز کوک استرالیا (۱۲) که میزان رضایتمندی را ۷۹/۷ درصد، دانشگاه ادینبورگ انگلستان ۸۶ درصد (۱۳) اعلام کرده‌اند و مطالعات پارکر (۲۵) هم خوانی دارد.

مرکز فرصت‌های شغلی فارغ‌التحصیلان استرالیا در سال ۲۰۱۴ گزارشی از رضایتمندی فارغ‌التحصیلان در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا، از تجربه پژوهشی‌شان تهیه نموده است. این مطالعه با استفاده از پرسشنامه PREQ انجام گردیده است. نتایج این مطالعه نشان داد که ۸۲/۲ درصد از فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد و ۸۷/۶ درصد در مقطع دکترا، از سرپرستی پایان‌نامه‌ی خود رضایت کلی داشته‌اند. این گزارش به مقایسه رضایتمندی در طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۴ در استرالیا پرداخته است که نتایج آن نشان داده که میزان رضایتمندی در طی این سال‌ها روند افزایشی داشته است. بیشترین رضایتمندی مربوط به حیطه

(۸۴/۱ درصد) و آزمون پایان‌نامه (۸۰/۷ درصد) رضایت بیشتری داشته‌اند. ولی در زمینه‌ی ارائه شرایط و زمینه‌های رشد فکری (دانشجویان تحصیلات تکمیلی ۲۸/۴ درصد و دستیاران ۵۴/۶ درصد) و زیرساخت‌ها و امکانات دانشگاه (دانشجویان تحصیلات تکمیلی ۴۱/۹ درصد و دستیاران ۴۳/۲ درصد)، میزان رضایت دانش‌آموختگان در حد متوسط و پایین بود. در زمینه‌ی فرآیند تصویب طرح مقدماتی پایان‌نامه، در دانشجویان تحصیلات تکمیلی میزان رضایتمندی در حد متوسط (۵۲/۷ درصد) و در دستیاران در حد بالا (۷۱/۱ درصد) بود. رضایتمندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی از شفاف‌سازی هدف‌ها و معیارها، ۵۴ درصد و دستیاران ۶۸/۲ درصد بوده است.

به این ترتیب به نظر می‌رسد که دانشگاه علوم پزشکی ایران توانسته است در ایجاد زمینه‌های توسعه مهارت‌های پژوهشی مانند ارتقای مهارت‌های نگارش علمی، یادگیری مستقل و مدیریت یک پروژه پژوهشی در دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترا موفق عمل کند. همچنین بیشتر استادان راهنمای این دانشگاه توانسته‌اند رضایت دانش‌آموختگان را فراهم آورند، ولی در حیطه زیرساخت‌ها و امکانات پژوهشی، دانش‌آموختگان در طی دوران تحصیل با

متغیرهای جمعیت شناختی با میزان رضایت‌مندی، از آزمون‌های جداگانه استفاده شد. نتایج آزمون تی، نشان داد که توزیع میانگین نمرات رضایت‌مندی در تمامی ابعاد به جزء آزمون پایان‌نامه، برای هر دو مقطع تحصیلات تکمیلی و دستیاران یکسان بوده و از نظر آماری اختلاف معناداری ندارند ($P=0/24$). همچنین، آزمون من ویتنی، بیانگر برابری میانگین نمره رضایت‌مندی و عدم وجود اختلاف آماری معنادار در هر دو گروه آزمودنی که از پایان‌نامه خود دفاع کرده‌اند است، نیز بود ($P=0/656$).

به منظور تعیین ارتباط حیطه‌ها با نمرات رضایت‌مندی کل در دو گروه مورد مطالعه، از آزمون‌های نرمالیتی مختلف استفاده شد و نتایج این آزمون‌ها نشان داد که تفاوت معناداری بین میانگین نمرات رضایت دانشجویان در دو گروه تحصیلات تکمیلی و دستیاران، از استاد راهنما ($P=0/506$) و زیر ساخت‌ها و امکانات دانشگاه ($P=0/065$) وجود نداشت ولی در خصوص گسترش مهارت‌های پژوهشی، ارائه شرایط و زمینه‌های رشد فکری و شفاف‌سازی معیارها و اهداف، بین میانگین نمرات رضایت‌مندی دستیاران و دانشجویان تحصیلات تکمیلی اختلاف معناداری وجود داشت ($P=0/001$). همچنین بین میانگین نمرات رضایت‌مندی دستیاران و دانشجویان تحصیلات تکمیلی از تصویب طرح‌مقدماتی پایان‌نامه، اختلاف معناداری مشاهده شد ($P=0/003$). شاید این اختلاف را بتوان ناشی از این مسئله دانست که در اکثر موارد پایان‌نامه، اولین تجربه پژوهشی دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری عمومی است و علی‌رغم گذراندن واحدهای درسی مرتبط از جمله روش تحقیق، به علت آنکه هنوز نتوانسته‌اند دانش خود را به مهارت تبدیل نمایند، احساس نیاز بیشتری به حمایت از طرف اساتید خود دارند. از سوی دیگر دانشجویان رشته‌های علوم پایه و تحصیلات تکمیلی موظف بوده برای انجام پایان‌نامه خود، طبق شرایط اداری و مقررات سخت‌گیرانه حاکم بر دانشگاه، یک طرح پژوهشی را ارائه نمایند، در حالی که شرایط و قوانین برای دستیابی دستیاران به پایان‌نامه، سهل‌الوصول‌تر می‌باشد. مشابه این نتیجه نیز در پژوهش‌های مختلف قبلی مشاهده شده است. برای مثال بررسی انجمن تحصیلات تکمیلی امریکا نشان داد که بسیاری از دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد از روند هدایت و راهنمایی رساله خود توسط اساتید راهنما و مشاور رضایت نداشتند (۲۸).

گسترش مهارت‌ها (۹۳/۷ درصد)، شفاف‌سازی معیارها و اهداف (۹۳/۷ درصد) و آزمون پایان‌نامه (۸۲/۰۶ درصد) بوده است که این نتایج با نتایج پژوهش حاضر هم‌خوانی بسیار دارد. کمترین رضایت‌مندی نیز در استرالیا (۳۹ درصد) و پژوهش حاضر (۷۱/۶ درصد)، در حیطه زمینه‌های رشد فکری مشاهده شده است. مطالعه اسداللهی و همکاران که بر روی دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه زنجان صورت گرفت، بیانگر رضایت زیاد و بسیار زیاد دانش‌آموختگان از توسعه مهارت‌های پژوهشی (۹۵/۵ درصد)، استاد راهنما (۷۴/۲ درصد) و آزمون پایان‌نامه (۵۹/۱ درصد) بوده است (۲۲). نتایج مطالعه شهشهانی با عنوان رضایت‌مندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی از نحوه هدایت و راهنمایی پایان‌نامه در دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، نیز نشان از رضایت زیاد دانشجویان ارشد و دکترا (به ترتیب ۷۷/۶ درصد و ۱۰۰ درصد) از استاد راهنمای خود دارد (۲۱). هافمن و همکارش در مطالعه‌ای که در دانمارک انجام دادند، میزان رضایت‌مندی کلی دانشجویان دکترا از استاد راهنمای خود را ۸۲/۹ درصد اعلام نمودند (۲۶). هانسکار (Hunskaar) و همکارانش در مرکز آموزش پزشکی زیست پزشکی در نروژ نیز، نشان دادند که ۷۵ درصد دانشجویان از استاد راهنمای خود رضایت دارند (۹). همچنین یافته‌های این پژوهش با مطالعات میزانی (۲۷)، راد افشار (۲۳) و مطالعه بهزادی که با استفاده از پرسشنامه PREQ انجام شده بود (۲۴)، هم‌خوانی دارد. یافته‌های زنگ و وبستر در بررسی تجربه‌های پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه هنگ کنگ نشان داد که بالاترین امتیاز در سطح رضایت، مربوط به استاد راهنما بوده و استاد راهنما مهم‌ترین عامل کمک‌کننده به ایجاد درک مثبت دانشجویان از تجربه‌ی پژوهشی به شمار می‌آید. آنان همچنین گزارش کردند که مقیاس‌های سنجش تجربه‌ی پژوهشی دانشجویان شامل سرپرستی پایان‌نامه، زیرساخت‌ها، گسترش مهارت‌های پژوهشی، جو فکری و رضایت کلی، در سطح یک درصد، رابطه معناداری با هم دارند.

با توجه به اینکه تعداد آزمودنی‌هایی که از پایان‌نامه خود دفاع کرده بودند، کم بود (۱۸ نفر دانشجویان تحصیلات تکمیلی و ۳۳ نفر دستیاران پزشکی)، در این پژوهش برای تعیین میانگین نمرات رضایت‌مندی و مقایسه آن در هر دو گروه و همچنین تعیین رابطه

و دستیاران، تفاوت معنی‌داری مشاهده شد، به نظر می‌رسد بهتر است در سال‌های اولیه تحصیلات تکمیلی، به افزایش مهارت‌های دانشجویان و ارتقاء توانایی و توانمندی آنان در انجام تحقیقات مستقل، توجه بیشتری شود.

با توجه به نتایج تحقیق، به منظور افزایش میزان رضایت‌مندی دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی و دستیاران از تجربه‌های پژوهشی، پیشنهاد می‌شود: مقررات، ضوابط و معیارهای اداری دانشکده به گونه‌ای تنظیم شود که موضوع پایان‌نامه‌های دانشجویان در کمترین زمان ممکن هم در سطح گروه‌های آموزشی و هم دانشکده، مورد بررسی و تأیید قرار گیرد. استادان راهنما، روند حمایتی ثابت و متناسبی را در طول روند پایان‌نامه، از نگارش موضوع پایان‌نامه تا دفاع، از دانشجو به عمل آورده و پس از دفاع پایان‌نامه، نیز نسبت به ارائه حمایت‌های فکری و پژوهشی از دانش‌آموختگان، ادامه دهند؛ و دوره‌های آموزشی برای استادان راهنما و مشاور، به ویژه استادان جدید استخدام در خصوص فنون و مهارت‌های راهنمایی و هدایت پایان‌نامه‌ها برگزار شود.

تشکر و قدردانی

این مقاله قسمتی از پایان‌نامه کارشناسی ارشد در رشته آموزش پزشکی در گروه آموزش پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران می‌باشد.

تضاد منافع

بدین وسیله نویسندگان تصریح می‌نمایند که هیچ‌گونه تضاد منافی در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

همچنین در گزارش مرکز (GCA: Graduate Careers Australia) استرالیا در سال ۲۰۱۴ نیز مشاهده شد که سطح رضایت‌مندی کلی دانشجویان دکترا از سرپرستی پایان‌نامه بیشتر از دانشجویان کارشناسی ارشد بوده است.

پایان‌نامه به معنای تأیید پایانی کار تحصیلی دانشجویان است که نشان‌دهنده فعالیت‌های منسجم اوست که با راهنمایی و ارشاد استادان راهنما و مشاور، آن را به پایان می‌رساند. نباید چنین تصور شود که پایان‌نامه مانند درس‌های دیگر جنبه تمرینی دارد. تدارک و نگارش پایان‌نامه با توجه به اینکه مدت قابل توجهی وقت صرف آن می‌شود، دارای اهمیت خاصی است. شیوه‌های راهنمایی پایان‌نامه دانشجویان تحصیلات تکمیلی، معمولاً از خط مشی‌ها و رویه‌های مندرج در آیین‌نامه‌های مؤسسات آموزش عالی که گاهی مبهم و متناقض است، پیروی می‌کند. از سوی دیگر، از دیدگاه بسیاری از دانشجویان مسیر راهنمایی پایان‌نامه نامشخص و مملو از موانع و عدم اطمینان است.

این تحقیق با هدف مقایسه رضایت‌مندی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دستیاران پزشکی از سرپرستی پایان‌نامه در دانشگاه علوم پزشکی ایران انجام شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که میزان رضایت هر دو گروه دانشجویان از فرآیند سرپرستی پایان‌نامه‌هایشان، در حد نسبتاً مطلوب بود اما دستیاران در مقایسه با دانشجویان تحصیلات تکمیلی، رضایت بیشتری داشته‌اند. حیطة استاد راهنما، در هر دو گروه بالاترین امتیاز را به خود اختصاص داد. با توجه به اینکه بین حیطة‌های تصویب طرح مقدماتی، ارائه شرایط و زمینه‌های رشد فکری، گسترش مهارت‌ها و شفاف‌سازی معیارها و اهداف با میزان رضایت‌مندی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی

References

- 1- Refahy M, Refahy E, Saabet A. The quality and how to implement it: a survey of practitioners University of Medical Sciences. Research in Medical Sciences. 2001;6(1).
- 2- Regulation of the Thesis of Tabriz University of Medical Sciences, (2004).
- 3- Fadaei Araqi GR. Analysis of Method in preparing Thesis and Dissertation in postgraduate and Doctoral Degree. Quarterly Journal of research and planning in Higher Education. 1995;1:75-110.
- 4- Kabra SK, Verma IC. Thesis during MD: Must or bust. Indian J pediatr. 2007;79(9):686-9.
- 5- Davami M, Moien L, Rafei M. Review of the principles of medical graduate theses writhing of Arak university of medical science during 1994-2000. Arak Med Uni J. 2001;23-31.
- 6- Khodayarian M, Mirmohammadi J, Salimi T, Araban M, Mojahed SH, Resaee M. Determining the competency dimensions of supervision professor from the nursing student viewpoints. A qualitative study. Iranian journal of Medical Education and

- Development. 2011;11(4):332-44.
- 7- Ginns P. Institute for teaching and learning, Level 3: University of Sydney; 2006 [Available from: <http://www.vsyd.edu.au/research/opportunities/supervisots/762>].
 - 8- Althubaiti A. Undergraduate Medical Research Programme: A Cross-Sectional Study of Students' Satisfaction, Perceived Challenges, and Attitudes. *Glob J Health Sci*. 2015;7(5):117-23.
 - 9- Hunskaar S, Breivik J, Siebke M, Tommeras K, Figenschau K, Hansen JB. Evaluation of the medical student research programme in Norwegian medical schools. A survey of students and supervisors. *BMC Medical Education*. 2009;9(1):43.
 - 10- Zeng LM, Webster BJ, editors. Assessing the research experience of postgraduate students at a Hong Kong university. the 33rd HERDSA Annual International Conference; 2010 6-9 July 2010; Melbourne, Australia.
 - 11- Agu N, Odimegwo CO. Doctoral Dissertation Supervision: Identification and Evaluation of Models. Hindawi Publishing Corporation Education Research International.
 - 12- Rose R, Nick SR. TLD teaching evaluation group. PREQ Report. 2007.
 - 13- Jowett Cl. Postgraduate questionnaire for Research students 2004/5. University of Edinburgh, Senatus postgraduate studies committee. 2006.
 - 14- Brown G, Atkins M. Effective Teaching in Higher Education. 1st Ed ed. London Methuen; 1988. 118 p.
 - 15- Mabrouk PA, Peters K. Student perspectives on undergraduate Research Experience in chemistry and Biology. *CUR Quarterly* 2000;21:25-33.
 - 16- Ismail A, Zainal Abedin N, Hassan A. Improving the development of postgraduates research and supervision. *International Education Studies*. 2011;4(1):78-90.
 - 17- Ford Lloyd B. Postgraduate Research Experience survey (PRES) Birmingham: University of Birmingham; 2011 [Available from: <http://internet.birmingham.ac.uk/as/studentsservices/graduateschool/pgrsuport/presrep.aspx>].
 - 18- Chtris P, Andria U, Malgorzata K, Lee H. Postgraduate research experience survey: Final report 2007. United Kingdom: The University of Leicester; 2007.
 - 19- Haghjooy Javanmard S, Mansourian M. Factors affecting Deliberate Learning in first year students of Nursing and Midwifery school of Isfahan university of medical sciences. *Iranian journal of medical education* 2011;10(5):675-82.
 - 20- Koslowsky M. A comparison of Two Attitudes, Behavior Models for predicting Attrition in Higher Education. *Journal of applied behavioral science*. 1993;29(1):359-66.
 - 21- Shahshahani S, Hosseinzadeh S, Abdi K, Myrjany Aghdam A. Satisfaction of the guidance and mentoring graduate students at the University of Social Welfare and rehabilitation thesis. *Iranian journal of Medical Education and Development*. 2014;3(12):1031-9.
 - 22- Asadollahi M, Shmas A, Rezaei M. The role of self-efficacy experience Zanjan University Graduate Master Builder. *Agricultural Education Management Research Quarterly*. 2015.
 - 23- Rad afshar G, Sobhani AR, Sadeq F. Viewpoints of Medical Sciences towards the end of a process. *Guilan University of Medical Sciences*. 2011;19(74):86-97.
 - 24- Behzadi H, Davarpanah M. Factors affecting the research experience Mashhad University of Medical Sciences graduate students. *Journal of Education and Psychology*. 2010;10(2):227-50.
 - 25- Parker C, Hamburg A, Kulej M, Harvey L. Postgraduate Research Experience survey: Higher Education Academy; 2007 [Available from: <http://www.heacademy.ac.uk/assets/York/documents/aurwork/research/survey/pres/PRES.pdf>].
 - 26- Careers G. Postgraduate Research Experience 2014. A report on the postgraduate research experience perceptions of recent higher degree research graduates. Australia: Graduate Careers; 2015.
 - 27- Mizani M, Khabiri M, Sajadi SN. The ability of civil education graduate students and professors tips on writing quality. *Quarterly Research and Planning in Higher Education*. 2012;61:111-34.
 - 28- Mooney CJ. The Dissertation is Still a Valuable Requirement, Survey Finds, but Graduate Students Says They Need Better Faculty Advising. *The Chronicle of Higher Education*. 1991;37:15-22.